

การแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Information Seeking of Students

at Suan Dusit Rajabhat University

รักษณารรณ ชูทอง*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คนได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ทั้ง 5 คณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนใช้ค่าสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านความต้องการสารสนเทศ และ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ อยู่ในระดับมากจำแนกตามประเภททรัพยากรสารสนเทศ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือทั่วไป/ตำราเรียนลำดับที่ 1 หนังสือพิมพ์ ลำดับที่ 2 และงานวิจัย/คู่มือ/นิตยสาร/วิทยานิพนธ์/ผลงานทางวิชาการ ลำดับที่ 3 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากทุกรายการ ฐานข้อมูลออนไลน์ ลำดับที่ 1 บทเรียนออนไลน์ ลำดับที่ 2 และบทความหนังสือพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ ลำดับที่ 3 ประเภทสื่อโสตทัศนความต้องการอยู่ในระดับมากและพฤติกรรม การแสวงหา อยู่ในระดับปานกลาง วิธีดี(ประกอบการเรียนการสอน) ลำดับที่ 1 วิธีดี (บันทึกคดี) ลำดับที่ 2 และวีดิทัศน์ (ประกอบการเรียนการสอน) ลำดับที่ 3 แหล่งสารสนเทศ ใช้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ลำดับที่ 1 ศูนย์คอมพิวเตอร์ ลำดับที่ 2 และวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ลำดับที่ 3 วิธีการแสวงหาสารสนเทศใช้อินเทอร์เน็ต ลำดับที่ 1 เข้าใช้บริการด้วยตนเองโดยอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร ลำดับที่ 2 ใช้โทรศัพท์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ลำดับที่ 3

2) นักศึกษามีความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01

3. นักศึกษาประสบปัญหาและอุปสรรคด้านความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางพบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ว่ามีสารสนเทศในเรื่องใดบ้างที่ให้บริการ ลำดับที่ 1 ไม่พบตัวเล่มหนังสือบนชั้น ลำดับที่ 2 ขาดการบริการแนะนำแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้ และไม่เข้าใจภาษาที่เป็นคำทับศัพท์เฉพาะทาง ลำดับที่ 3

คำสำคัญ : การแสวงหาสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ

* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

This study aimed to study the needs of information and the behaviors of information seeking of students at Suan Dusit Rajabhat University. The sample consisted of 357 students selected from 5 faculties. The instruments used were questionnaires. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, analysis of variance, and Scheffe's post hoc comparison.

The findings were as follows:

1) The needs of information and the behaviors of information seeking were at high level. The types of information resources could be classified as follows: The printed media, it was found that the first rank was books and texts, the second rank was newspapers and the third rank was researches, dissertations, theses, and academic documents. The electronic media was at high level. The first rank was online database, the second rank was online learning and the third rank was articles from electronic newspapers. The need of audio-visual media was at high level and the behavior in seeking for information was at middle level. The first rank was VCDs for learning and instruction, the second rank was VCDs on fiction, and the third rank was videos for learning and instruction. The information resources, it was found that the first rank was at the library of Suan Dusit Rajabhat University, the second rank was at computing center, and the third rank was from radio, television and newspapers. The methods of information seeking, it was found that the first rank was searching from internets, the second rank was reading from books, newspapers and journals, the third rank was using telephone and e-mails.

2) The needs of information and the behaviors of information seeking were significantly different at 0.01.

3) The problems and obstacles of the needs and the behaviors of information seeking were at middle level in overall. The first problem was that the kinds of information were not publicized, the second problem, the books couldn't be found on the shelves, and the third problem, the services on suggestion about appropriate information resources for the users were not introduced. In addition, the technical terms were also the problem

Keywords : Information seeking, Information seeking behavior, Information needs

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสังคมสารสนเทศ (Information Age) ประเทศไทยเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างกว้างขวาง ด้านการศึกษา การเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นผลจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระแสโลกาภิวัตน์ บุคคลจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาตลอดชีวิต ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) กล่าวว่า คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกมิติอย่างสมดุล การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต โดยจะต้องมีการบริหารจัดการ องค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งการ

พัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม ใฝ่รู้ มีความสามารถในการแสวงหาสารสนเทศ การเข้าถึงและค้นหาสารสนเทศจากแหล่งรู้เท่าทันสารสนเทศ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และรู้จักสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง สังคมประเทศชาติ และการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2547 : 16) มาตรา 29 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชน มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีนักศึกษาทั้งหมด จำนวน 31,251 คน(ข้อมูล : สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2551) มีจำนวนศูนย์การศึกษา นอกสถาบัน จำนวน 16 ศูนย์การศึกษา ทั้งในเขตกรุงเทพและปริมณฑล (ข้อมูล : ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2551) มีพันธกิจ ผลิติด้านผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและต้องการของผู้ประกอบการและสังคม โดยเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่มุ่งเน้นสาขาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศสามารถสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ดังอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความเชี่ยวชาญใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านการศึกษาปฐมวัย 2. ด้านอุตสาหกรรมอาหาร 3. อุตสาหกรรมบริการ 4. ด้านพยาบาลศาสตร์

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นสถาบันบริการด้านวิชาการ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัยฯ สร้างระบบเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อให้การจัดบริการสารสนเทศมีความครบถ้วนสมบูรณ์และรวดเร็วยิ่งขึ้น เกิดระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ งานบริการห้องสมุดคือ ผลิต รวบรวม คัดสรร จัดหา จัดเก็บ เผยแพร่ และให้บริการ โดยมุ่งเน้นความสะดวก รวดเร็วและประสิทธิภาพ จึงได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนในการปฏิบัติงานห้องสมุดจากสภาพความเป็นมาและสภาพปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผู้ใช้บริการ จำเป็นต้องติดตามผลว่ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในการประเมิน การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ ผู้ใช้บริการประสบปัญหาในด้านใดบ้าง เพื่อป้องกันปัญหาและอุปสรรคในการใช้และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ ตลอดจนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และผู้ใช้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่มีสถานภาพแตกต่างกันตามคณะวิชาที่ศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่มีสถานภาพแตกต่างกันตามคณะวิชาที่ศึกษา
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคด้านการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ให้มีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 - 4ประจำปีการศึกษา 2551 ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตดุสิต จำนวน 3,247 คน จาก 5 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 357 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา

ตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 3 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริม การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตเป็นคำถามปลายเปิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 58 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. แบบสรุปผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีงบประมาณ 2552 ตามกรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 357 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 59.54 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 56.58 ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 33.89

2. ความความต้องการสารสนเทศประเภท ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศน แหล่งสารสนเทศ และวิธีการแสวงหาสารสนเทศ สรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือทั่วไป/ตำราเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาหนังสือพิมพ์และงานวิจัย/ดุชนิตินพนธ์/วิทยานิพนธ์/ผลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล

ออนไลน์ (Database) อยู่ในระดับมาก รองลงมาบทเรียนออนไลน์ (e-Learning) ส่วน บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (IR-Web) อยู่ในระดับมากตามลำดับ ประเภทสื่อโสตทัศน พบว่า วีซีดี (ประกอบ การเรียนการสอน) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ วีซีดี (บันทึกคดี) และวีดิทัศน์ (ประกอบการเรียนการสอน) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ แหล่งสารสนเทศ พบว่า สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อยู่ในระดับมาก รองลงมา ศูนย์คอมพิวเตอร์ และ วิทยุ/โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์อยู่ในระดับมากตามลำดับ วิธีการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก รองลงมาเข้าใช้บริการด้วยตนเองโดย อ่านหนังสือหนังสือพิมพ์วารสารอยู่ในระดับมาก และ ใช้โทรศัพท์ /จดหมายอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมากตามลำดับ

3. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศน แหล่งสารสนเทศ และวิธีการแสวงหาสารสนเทศ สรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า หนังสือทั่วไป/ตำราเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาหนังสือพิมพ์ และงานวิจัย/ดุชนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ผลงานทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ฐานข้อมูลออนไลน์(Database) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ฐานข้อมูล งานวิจัย/วิทยานิพนธ์ไทย และ บทเรียนออนไลน์ (e - Learning) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ประเภทสื่อโสตทัศนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า วีซีดี (ประกอบการเรียนการสอน) อยู่ในระดับมาก รองลงมา วีซีดี (บันทึกคดี) และ การเผยแพร่สาระความรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (SDIB) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ แหล่งสารสนเทศในภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า แสวงหาสารสนเทศจากสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อยู่ในระดับมาก รองลงมาศูนย์คอมพิวเตอร์ และ ใช้ประสบการณ์และค้นคว้าด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ วิธีการแสวงหาสารสนเทศในภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก รองลงมา ใช้โทรศัพท์/จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และ เข้าใช้บริการด้วยตนเองโดยอ่านหนังสือ/หนังสือพิมพ์/วารสาร อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศ ประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศน แหล่งสารสนเทศ และวิธีการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 คณะ มีรายละเอียดดังนี้

ความต้องการสารสนเทศประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศนของนักศึกษาทั้ง 5 คณะ ใน 17 รายการ พบว่า มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ใน 7 รายการ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือทั่วไป/ตำราเรียน งานวิจัย/ดุชนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ผลงานทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทบทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศนประเภท วีซีดี (บันทึกคดี) ซีดีรอม (ประกอบหนังสือ) และการเผยแพร่สาระความรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของ มสส. (SDIB) หลังจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีเชฟเฟ้(Scheffe) พบว่า

1.ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือทั่วไป/ตำราเรียนนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต้องการน้อยกว่าคณะวิทยาการจัดการและคณะพยาบาลศาสตร์ ส่วนงานวิจัย/ดุชนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ผลงานทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ต้องการมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ สื่อโสตทัศน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต้องการวีซีดี (บันทึกคดี) น้อยกว่าคณะวิทยาการจัดการ ส่วนซีดี – รอม(ประกอบหนังสือ) คณะวิทยาศาสตร์ต้องการมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และการเผยแพร่สาระความรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของ มสส. (SDIB) คณะวิทยาศาสตร์ต้องการมากกว่าคณะวิทยาการจัดการ

2. แหล่งสารสนเทศ ของนักศึกษาทั้ง 5 คณะ ใน 7 รายการ พบว่า มีความต้องการแสวงหาแหล่งของสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ใน 1 รายการ คือ อาจารย์บรรณารักษ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

เรียนการสอน) และ การเผยแพร่สาระความรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมสส. คณะวิทยาศาสตร์ แสวงหา มากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการ

2. แหล่งสารสนเทศ ของนักศึกษา ทั้ง 5 คณะใน 7 รายการ พบว่า การแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน 2 รายการ คือ อาจารย์/บรรณารักษ์/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง และห้องสมุดวิทยาลัย/มหาวิทยาลัยอื่นๆ/ศูนย์ เอกสารต่าง ๆ หลังจากได้ทำการวิเคราะห์วิธีการของเซฟเฟ่ พบว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แสวงหาแหล่งสารสนเทศจากอาจารย์/บรรณารักษ์/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการ ส่วนห้องสมุดวิทยาลัย/ มหาวิทยาลัยอื่นๆ/ศูนย์เอกสารต่างๆ คณะ วิทยาศาสตร์แสวงหามากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. วิธีการแสวงหาสารสนเทศ ของ นักศึกษาทั้ง 5 คณะใน 7 รายการ พบว่า มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศ แตกต่างกัน 4 รายการคือ ใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) เดินสำรวจและเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จากชั้นวาง ที่จัดให้บริการ สอบถามบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดอบรม/ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงานหลังจากได้ ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่พบว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศ โดยใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) เดินสำรวจและเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากชั้นวาง ที่จัด ให้บริการ สอบถามบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และแสวงหาสารสนเทศจากการอบรมประชุม/ สัมมนา/ ศึกษา ดูงาน มากกว่า คณะครุศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และ คณะวิทยาการจัดการแต่น้อยกว่าคณะ พยาบาลศาสตร์

6. ปัญหาและอุปสรรคด้านแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมีดังนี้ ที่ควรนำไปปรับปรุงแก้ไขสรุปได้ดังนี้

1. ขาดการประชาสัมพันธ์ว่ามีสารสนเทศในเรื่องใดบ้างที่ให้บริการ เป็นลำดับที่ 1
2. ไม่พบตัวเล่มหนังสือบนชั้น เป็นลำดับที่ 2
3. ขาดการบริการแนะนำแหล่งสารสนเทศที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้
4. ไม่ทราบว่ามีงานบริการใดบ้างในสำนักวิทยบริการ เป็นลำดับที่ 4
5. มีข้อจำกัดเรื่องสิทธิการเข้าใช้ข้อมูล เป็นลำดับที่ 5

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ศึกษาในคณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันดับที่ 1 รองลงมาคือ คณะวิทยาการจัดการ อันดับที่ 2และคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ อันดับที่ 3 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะจำนวนนักศึกษาแต่ละคณะมีปริมาณมากน้อยตามลำดับดังที่ กล่าวมา ดังตารางที่ 2 ประกอบกับปริมาณนักศึกษาในชั้นปีที่ 2 มีวิชาที่ต้องลงทะเบียนเรียนเพิ่มมากขึ้นและได้ ผ่านการเรียนวิชาสารสนเทศศาสตร์เบื้องต้นจึงมีทักษะความรู้ในด้านการแสวงหาสารสนเทศมากขึ้น

2. ความต้องสารสนเทศ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศน์ แหล่งสารสนเทศ และวิธีการ แสวงหาสารสนเทศพบว่า

2.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ นักศึกษามีความต้องใช้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก ได้แก่หนังสือทั่วไป ตำรา เรียน หนังสือพิมพ์ และงานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์วิทยานิพนธ์ ผลงานทางวิชาการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ยุพา เปล่งปลั่ง (2545) ชลลดา หงษ์งาม (2549) เหตุผลที่ต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะมีความสะดวกในการใช้งานสะดวกในการที่จะค้นหาด้วยตนเองตามชั้นที่จัดวางไว้ให้บริการ และสามารถยืม ไปอ่านได้ตามอัธยาศัยเนื้อหาที่มีความทันสมัยและความหลากหลายส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยมากที่สุด

2.2 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษามีความต้องใช้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก ได้แก่ฐานข้อมูลออนไลน์ (Database) บทเรียนออนไลน์ (e - Learning) บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์(IR-Web) ใช้น้อยที่สุดซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพา เปล่งปลั่ง (2545) ชลลดา หงษ์งาม(2549) สตอร์ว (Straw) (1993) เหตุผลที่ต้องการคือ ความต้องการแสวงหาความรู้นอกเหนือจากตำราเรียน และความเท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการแสวงหาข้อมูลมีความหลากหลายความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล และได้ข้อมูลตามที่ต้องการถึงแม้ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษก็ตาม

2.3 ประเภทสื่อโสตทัศน นักศึกษา มีความต้องใช้สารสนเทศอยู่ในระดับมากได้แก่ วีซีดี(ประกอบการเรียนการสอน) วีซีดี (บันเทิงคดี) และเทปเสียง (ประกอบการเรียนการสอน) น้อยที่สุดซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพา เปล่งปลั่ง (2545) ศิริสุภา เหมหยวก (2549) เหตุผลที่มีความต้องการใช้สื่อโสตทัศน เพราะเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ให้ความรู้ที่หลากหลายเช่นเดียวกันกับการใช้สารสนเทศประเภทอื่นๆ และมีความสะดวกในการใช้งาน และการเข้าถึงสารสนเทศ ความทันสมัยของเนื้อหาและมีบทเรียนทุกสาขาวิชาและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

2.4 แหล่งสารสนเทศ นักศึกษา มีความต้องการใช้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันใช้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมากที่สุด รองลงมาคือ ศูนย์คอมพิวเตอร์ เหตุผลที่เลือกใช้แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบัน/หน่วยงาน เพราะสำนักวิทยบริการฯ เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่หลากหลาย เช่นหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนมีเครื่องมือและอุปกรณ์การใช้งานที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการและต้องการสอบถามจากอาจารย์/บรรณารักษ์/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องน้อยที่สุด เพราะส่วนมากกลุ่มตัวอย่างต้องการค้นข้อมูลด้วยตนเองและใช้ประสบการณ์และเลือกใช้ข้อมูลที่ตนเองอยากได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จีราภา พิมพ์ศรีกล้า (2548) สุนทรทิพย์ คำจันทร์ (2549)

2.5 วิธีการแสวงหาสารสนเทศ นักศึกษา สืบค้นจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาเข้าใช้บริการด้วยตนเองโดยอ่านหนังสือ/หนังสือพิมพ์/วารสาร และใช้วิธีการอบรม ประชุม-สัมมนาศึกษาดูงานน้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับ แอล-ฮาร์บี (AL-Harbi) 2000 ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยฟลอริดา พบว่า นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าเข้าใช้บริการด้วยตนเองในห้องสมุดเนื่องจากอินเทอร์เน็ตทำให้ได้รับความสะดวกสบาย ประหยัด ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างและค้นพบข้อมูลที่ต้องการได้อย่างง่ายดายสะดวกและรวดเร็ว

3. เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศ ทั้ง 5 คณะ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์สื่อโสตทัศน แหล่งสารสนเทศ และวิธีการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า ความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาใน 5 คณะใน 17 รายการ พบว่า มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ใน 7 รายการ คือ

3.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต้องการ หนังสือทั่วไป/ตำราเรียนน้อยกว่า คณะวิทยาการจัดการและคณะพยาบาลศาสตร์ ส่วนงานวิจัย/ดุษฎีนิพนธ์วิทยานิพนธ์/ ผลงานทางวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความต้องการมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.2 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ต้องการบทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (IR - Web) มากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และคณะวิทยาการจัดการ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ต้องการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e - Book) มากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.3 ประเภทสื่อโสตทัศน นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต้องการสื่อโสตทัศนประเภทวีซีดี (บันเทิงคดี) น้อยกว่าคณะวิทยาการจัดการ และสื่อโสตทัศน ซีดี -รอม (ประกอบหนังสือ) คณะวิทยาศาสตร์ ต้องการมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สื่อโสตทัศนประเภทการเผยแพร่สาระความรู้

ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของ มสท. (SDIB) คณะวิทยาศาสตร์มีความต้องการมากกว่าคณะวิทยาการจัดการ

3.4 แหล่งสารสนเทศ นักศึกษาต้องการแหล่งสารสนเทศ จาก อาจารย์/บรรณารักษ์/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มีความต้องการมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมีความต้องการมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เมื่อทดสอบเปรียบเทียบแหล่งสารสนเทศทั้ง 5 คณะวิชาใน 7 รายการ พบว่า มีความต้องการ แหล่งสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ใน 1 รายการ คือ อาจารย์/บรรณารักษ์/ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง

3.5 วิธีการแสวงหาสารสนเทศ ใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ แสวงหามากกว่า คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เดินสำรวจและเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากชั้นวางที่จัดให้ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์แสวงหามากกว่า คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สอบถามบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการแสวงหามากกว่า คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อบรม/ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์แสวงหามากกว่าคณะวิทยาการจัดการ เมื่อทดสอบเปรียบเทียบวิธีการแสวงหาสารสนเทศทั้ง 5 คณะวิชาใน 7 รายการ พบว่า มีวิธีการแสวงหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ใน 4 รายการ คือ ใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด (OPAC) เดินสำรวจและเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากชั้นวางที่จัดให้บริการ สอบถามบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ ห้องสมุด และใช้วิธีแสวงหาจากการอบรม/ประชุม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ความต้องการสารสนเทศ และ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ห้องสมุดควรศึกษาผู้ใช้และการศึกษาการใช้สารสนเทศ
2. ปัญหาและอุปสรรคด้านการแสวงหาสารสนเทศห้องสมุดควรจัดทำคู่มือการใช้บริการ ทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์ อื่นๆ หรือทำ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ทราบ
3. ห้องสมุดควรมีนโยบายตรวจสอบความถูกต้องของชั้นหนังสือและสำรวจหนังสืออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. ข้อมูลสารสนเทศ ควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรงทำการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลของสำนักวิทยบริการฯ และมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันและเชื่อถือได้
5. ห้องสมุดควรปรับปรุงเครื่องมือและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งาน

บรรณานุกรม

- จันทร์เพ็ญ สิงหนุต. (2547). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลลดา หงษ์งาม. (2549). ผลของการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาพันท์ พลายจันทร์. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุพา เปล่งปลั่ง. (2545). การใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มสถาบันราชภัฏ ภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วงแก้ว จินตามณี. (2544). การแสวงหาสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุจิน สุกโสภาส. (2543). การใช้และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนทรทิพย์ คำจันทร์. (2549). ความต้องการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- AL-Harbi, Abdulmohsin Hassan. (2002). *Internet Use by Graduate Students in the Communication Department of Florida State University and Its Impact on the Use of FSU Academic Libraries*. Dissertation (Ph.D.) Florida State University.
- Straw, Joseph E. (1993). *Convergence or Divergence : A Study of Information Seeking Behavior of Historians and Political Scientists*. Dissertation (M.L.S) Kent State University.